

CONSILIUL JUDEȚEAN OLT
DIRECȚIA GENERALĂ DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ
ȘI PROTECȚIA COPILULUI
Nr. 28867 / 02-04. 2018

Raport
cu privire la problemele persoanelor vârstnice

Comitetul consultativ de dialog civic pentru problemele
persoanelor vârstnice

Tema sedinței: „ Analiza nevoilor în rândul persoanelor vârstnice,,

D.G.A.S.P.C. Olt este instituția publică cu personalitate juridică înființată în subordinea Consiliului Județean Olt cu scopul de a asigura la nivelul județului Olt aplicarea politicilor sociale în domeniul protecției copilului, familiei, persoanelor vârstnice, persoanelor cu dizabilități, precum și altor persoane, grupuri sau comunități aflate în nevoie socială, cu rol în administrarea și acordarea beneficiilor de asistență socială și a serviciilor sociale.

Persoanele vârstnice sunt supuse în mod evident riscului însingurării, excluziunii sociale și/sau instituționalizării iar problemele lor trebuie avute în vedere, cu prioritate.

Asistența socială pentru persoanele vârstnice se realizează prin servicii și prestații sociale reglementate prin *Legea nr. 17/2000 privind asistența socială a persoanelor vârstnice*, republicată, cu modificările și completările ulterioare și *Legea nr. 292/2011 a asistenței sociale*.

Pentru a identifica și a răspunde cât mai adecvat nevoilor sociale ale persoanelor vârstnice și condițiilor particulare în care aceștia se află, serviciile sociale se organizează cu prioritate la nivelul comunităților locale.

Nevoile persoanelor vârstnice se evaluează prin **ancheta socială** care se elaborează pe baza datelor cu privire la afecțiunile ce necesită îngrijire specială, capacitatea de a se gospodări și de a îndeplini cerințele firești ale vieții cotidiene, condițiile de locuit, precum și veniturile efective sau potențiale considerate minime pentru asigurarea satisfacerii nevoilor curente ale vieții.

De menționat este că prima instituție chemată să răspundă nevoilor persoanelor vârstnice este Primăria de care aparține localitatea de domiciliu a persoanei în cauză, prin acordarea de servicii comunitare care au în vedere:

- a) îngrijirea temporară sau permanentă la domiciliu;
- b) îngrijirea temporară sau permanentă într-un cămin pentru persoane vârstnice;
- c) îngrijirea în centre de zi, cluburi pentru vârstnici, case de îngrijire temporară, apartamente și locuințe sociale, precum și altele asemenea.

Potrivit Legii 17/2000, organizarea serviciilor comunitare asigurate persoanelor vârstnice la domiciliu, „revine autorităților administrației publice locale, prin serviciile publice de asistență socială direct sau în baza convențiilor de parteneriat și a contractelor de servicii sociale încheiate cu alți furnizori publici sau privați de servicii sociale care dețin licență de funcționare pentru servicii de îngrijire la domiciliu.,,

Serviciile comunitare asigurate persoanelor vârstnice la domiciliu sunt:

- a) Servicii de îngrijire personală ce se adresează persoanelor dependente care, ca urmare a pierderii autonomiei funcționale din cauze fizice, psihice sau mintale, necesită ajutor semnificativ pentru a realiza activitățile uzuale ale vieții de zi cu zi;
- b) Servicii de recuperare și adaptare a ambientului: mici amenajări, reparații și altele asemenea;
- c) Servicii medicale, sub forma consultațiilor și îngrijirilor medicale la domiciliu sau în instituții de sănătate, consultații și îngrijiri stomatologice, administrarea de medicamente, acordarea de materiale sanitare și de dispozitive medicale;
- d) Alte servicii de recuperare/recuperare: kinetoterapie, fizioterapie, gimnastică medicală, terapie ocupațională, psihoterapie, psihopedagogie, logopedie, podologie și altele asemenea.

Ajutorul acordat pentru îndeplinirea activităților uzuale ale vieții zilnice privește două categorii de activități:

- Activități de bază ale vieții zilnice, în principal: asigurarea igienei corporale, îmbrăcare și dezbrăcare, hrănire și hidratare, asigurarea igienei eliminărilor, transfer și mobilizare, deplasare în interior, comunicare;
- Activități instrumentale ale vieții zilnice, în principal: prepararea hranei, efectuarea de cumpărături, activități de menaj și spălătorie, facilitarea deplasării în exterior și însoțire, activități de administrare și gestionare a bunurilor, acompaniere și socializare.

Îngrijirea persoanei care necesită pe o perioadă mai lungă de 60 de zile ajutor pentru îndeplinirea activităților de bază și instrumentale ale vieții zilnice este definită ca îngrijire de lungă durată.

Îngrijirea de lungă durată se asigură la domiciliu, în centre rezidențiale, în centre de zi, la domiciliul persoanei care acordă serviciul și în comunitate.

Beneficiază de servicii comunitare la domiciliu persoanele vârstnice care se află în una din următoarele situații:

- a) Nu are familie sau nu se află în întreținerea unei sau unor persoane obligate la aceasta, potrivit dispozițiilor legale în vigoare;
- b) Nu are locuință și nici posibilitatea de a-și asigura condițiile de locuit pe baza resurselor proprii;
- c) Nu realizează venituri proprii sau acestea nu sunt suficiente pentru asigurarea îngrijirii necesare;
- d) Nu se poate gospodări singură sau necesită îngrijire specializată;
- e) Se află în imposibilitatea de a-și asigura nevoile sociomedicale, datorită bolii ori stării fizice sau psihice.

„Pentru asigurarea îngrijirii la domiciliu a persoanei vârstnice aflate în situația de dependență sociomedicală, stabilită conform grilei naționale de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice, autoritățile administrației publice locale pot angaja personal de îngrijire prin plata cu ora, fracțiuni de normă sau normă întreagă, în funcție de perioada de îngrijire necesară a se acorda și cu respectarea criteriilor prevăzute de standardele de calitate aplicabile în domeniu, conform legislației în vigoare..”

DGASPC Olt a întocmit un raport cu privire la evaluarea nevoilor de servicii sociale de la nivel local, scopul evaluării reprezentând identificarea și analiza problemelor și nevoilor cu care se confruntă fiecare comunitate locală în parte, evaluarea gradului de dezvoltare a serviciilor sociale și pe baza constatărilor făcute, formularea unor recomandări cu privire la serviciile, programele și măsurile ce ar fi necesare/ utile pentru ameliorarea problemelor identificate. Totodată, se are în vedere sprijinirea autorităților locale pentru o mai bună înțelegere a nevoilor care trebuie să stea la baza elaborării Strategiei locale și Planurilor anuale de acțiune privind serviciile sociale.

În anul 2017 a fost elaborată și transmisă tuturor primăriilor o **Fișă de evaluare a nevoilor sociale locale și un ghid de completare**, care a inclus o serie de itemi vizând structura populației, date privind sărăcia și alți factori de risc pentru copil și familie (consum de alcool, violență, plecarea la muncă în străinătate etc.), date privind școlarizarea, date privind persoanele cu dizabilități și persoane vârstnice și structura pe grade de dependență, precum și o secțiune cu autoevaluarea problemelor și nevoilor locale, prezentarea serviciilor locale, a programelor în derulare și proiectelor de viitor.

La nivelul celor 76 de localități centralizate la data de 02.04.2018 a fost raportat un număr de 49882 persoane vârstnice, reprezentând 18,4% din populația totală a acestor localități (12,6% în mediul urban și 23,6% în mediul rural).

Fenomenul de îmbătrânire a populației

- În 5 comune acest fenomen necesită o atenție deosebită, ponderea persoanelor vârstnice depășind 50%: **Bărăști** (51,4%), **Leleasca** (55,1%), **Obârșia** (56%), **Spineni** (55,4%), **Topana** (58,6%).
- Îmbătrânirea populației este semnificativă și în 7 comune în care persoanele vârstnice au o pondere mare între 35% și 50%: Colonești (36,3%), Nicolae Titulescu (42,2%), Pleșoiu (40,7%), Sârbii Măgura (38,1%), Seaca (47,5%), Tătulești (40,3%), Vișina (36,2%).
- De asemenea, evidențiem și alte 17 comune în care ponderea persoanelor vârstnice este peste medie, între 25% și 35%: Băbiciu, Bobicești, Bucinișu, Căluț, Corbu, Cungrea, Dăncasa, Dobroteasa, Dobrun, Mărunței, Mihăești, Optași Măgura, Orlea, Stoicănești, Ștefan cel Mare, Tîia Mare, Tufeni.

În ceea ce privește evaluarea pe grade de dependență, prezentăm situația a 46.358 de persoane vârstnice (fără municipiul Caracal care a furnizat doar numărul total de persoane vârstnice, fără a putea face încadrarea pe grade de dependență):

- **4.026 persoane vârstnice au un grad mare de dependență în îngrijirea personală și în derularea activităților cotidiene;** dintre acestea, 307 sunt persoane vârstnice singure fără sprijin, iar 80 sunt persoane vârstnice care locuiesc cu familia dar nu beneficiază de sprijinul acesteia. În localitățile Radomirești (unde 268 de persoane cu dependență mare au fost raportate ca persoane singure), se va recomanda reanalizarea datelor. Alte localități cu număr mare de astfel de cazuri nu au fost identificate, dar putem menționa localitățile în care s-a raportat un număr semnificativ de persoane vârstnice cu grad mare de dependență: Drăgănești Olt (687 de persoane), Dăneasa (122 persoane), Grădinari (155 de persoane), Mihăești (104 persoane), Obârșia (152 de persoane), Radomirești (387 de persoane), Rusănești (139 de persoane), Sârbii Măgura (160 de persoane), Stoenesti (195 de persoane), Strejești (203 de persoane).
- **15.583 persoane vârstnice au autonomie personală, dar au nevoie de sprijin pentru derularea de activități gospodărești;** dintre acestea, 1983 sunt persoane vârstnice singure fără sprijin, iar 742 sunt persoane vârstnice care locuiesc cu familia dar nu beneficiază de sprijinul acesteia. Localitățile care necesită atenție sunt: Scornicești, Bârza, Colonești, Grădinari, Mărunței, Sârbii Măgura, Seaca, Teslui, Vulpeni.
- **25.751 persoane vârstnice își pot desfășura singure activitățile cotidiene;** dintre acestea, 5740 sunt persoane vârstnice singure fără sprijin, iar 2332 sunt persoane vârstnice care locuiesc cu familia dar nu beneficiază

de sprijinul acesteia., Localitățile care necesită atenție sunt: Scornicești, Bărăști, Bârza, Bobicești, Căluș, Iancu Jianu, Morunglav, Nicolae Titulescu, Orlea, Perieți, Rusănești, Seaca, Spineni, Stoicănești, Ștefan cel Mare, Tătulești, Topana, Tufeni.

A fost raportat și un număr de **33 de persoane vârstnice expuse riscului de abuz/neglijare** (din care 4 sunt persoane cu comportament violent) și au fost identificate **39 de persoane vârstnice în risc de instituționalizare** (pentru 21 dintre acestea au fost depuse și cereri de instituționalizare fiind întocmite dosare de admitere în centrele din subordinea DGASPC Olț).

Astfel, ținând cont de analiza fenomenului de îmbătrânire a populației, concomitent cu datele privind dependența și riscul de însingurare, putem evidenția următoarele localități în care problematica persoanelor vârstnice trebuie analizată cu prioritate pentru identificarea măsurilor/serviciilor de sprijin necesare: Bărăști, Leleasca, Obârșia, Topana, Bobicești, Nicolae Titulescu, Sârbii Măgura, Tătulești, Căluș, Mihăești, Spineni.

Analizând datele privind situația persoanelor vârstnice de la nivelul localităților evaluate, sunt formulate recomandări specifice nevoilor identificate, dintre care menționăm:

- În localitățile în care există un număr/ pondere semnificativă de persoane vârstnice s-a recomandat **analizarea mai detaliată a nevoilor persoanelor vârstnice și asigurarea de servicii adecvate de sprijin** acolo unde este nevoie, precum și acțiuni de implicare activă a acestora în viața comunității.
- În plus, în localitățile unde a fost semnalat și un număr mare de persoane singure/ dependente/ lipsite de sprijin, s-a arătat că, în funcție de nevoile specifice ale persoanelor vârstnice, sprijinul poate consta în **cantina socială/serviciu mobil de acordare a hranei** ("masa pe roți"), sau **serviciu de îngrijire la domiciliu** (cu îngrijitori voluntari sau îngrijitori angajați sau alte servicii comunitare), **centru de zi de socializare și petrecere a timpului liber** (club, club pensionari). S-a făcut precizarea că aceste servicii nu presupun costuri ridicate precum un cămin de persoane vârstnice și pot contribui la prevenirea instituționalizării. De asemenea, s-a prezentat ideea că pentru sprijinirea persoanelor vârstnice poate fi analizată și posibilitatea implicării celor care beneficiază de ajutor social, pentru aceștia din urmă putând fi avută în vedere și înscrierea la cursuri de calificare ca îngrijitori, iar ulterior angajarea lor (dezvoltarea serviciului de îngrijire la domiciliu).
- În localitățile unde au fost semnalate cazuri de persoane vârstnice singure și/sau persoane vârstnice care locuiesc cu familia, dar nu beneficiază de sprijinul acesteia s-a recomandat monitorizarea acestor persoane, precum și consilierea familiei pentru asumarea de responsabilități.

Prin activitatea de asistență socială la domiciliu putem preveni procesul de instituționalizare, care nu reprezintă o soluție viabilă în contextul strategiei naționale de asistență socială.

În cazul în care îngrijirea persoanelor vârstnice dependente nu se poate acorda la domiciliu, îngrijirea acestora poate fi dispusă într-un centru rezidențial.

În ceea ce privește sprijinirea persoanelor vârstnice prin servicii sociale care oferă și cazare, DGASPC Olt, prin Serviciul Management de caz pentru adulți, asistență persoane vârstnice și monitorizare servicii sociale colaborează în permanență cu autoritățile publice locale.

Pentru D.G.A.S.P.C. Olt există o permanentă preocupare de creare și menținere a serviciilor oferite persoanelor vârstnice la nivelul Standardelor minime de calitate prin asigurarea resurselor umane și materiale.

În subordinea DGASPC Olt funcționează 2 Cămine pentru persoane vârstnice în regim rezidențial (CPV Fălcoiu și CPV Slatina din cadrul Complexului Servicii Persoane Adulte Slatina), cu o capacitate totală de 100 de locuri.

Accesul unei persoane într-un cămin pentru persoane vârstnice se face având în vedere următoarele **criterii de eligibilitate** :

- a) necesită îngrijire medicală permanentă deosebită, care nu poate fi asigurată la domiciliu
- b) nu se poate gospodări singură
- c) este lipsită de susținători legali sau aceștia nu pot să-și îndeplinească obligațiile datorită stării de sănătate sau situației economice și a sarcinilor de familie
- d) nu are locuință și nu realizează venituri proprii

La baza admiterii într-un cămin pentru persoane vârstnice se află :

- evaluarea socială
- evaluarea situației economice
- evaluarea stării de sănătate
- evaluarea gradului de dependență, conform anchetei sociale și a celorlalte documente depuse la dosar, cu respectarea criteriilor prevăzute în grila națională de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice.

Pentru a fi evaluat în vederea admiterii, solicitantul trebuie să îndeplinească următoarele condiții :

- să fie persoană vârstnică
- să aibă la dosarul personal toate actele necesare
- să aibă domiciliul sau reședința în județul Olt

Persoanele vârstnice care se încadrează în grila de evaluare a nevoilor persoanelor vârstnice îndreptățite să beneficieze de servicii de asistență socială și care realizează venituri, contribuie cu cota parte de 60% din valoarea veniturilor personale lunare, fără a se depăși costul mediu lunar de întreținere aprobat pentru fiecare cămin, prin Hotărâre a Consiliului Județean Olt.

În situația în care persoana vârstnică nu are venituri sau nu poate achita integral contribuția lunară, suma aferentă acesteia sau diferența până la concurența valorii integrale a contribuției se asigură de către susținătorii legali ai persoanei vârstnice îngrijite în cămine, dacă realizează venit lunar, pe membru de familie, în cuantum mai mare decât valoarea netă a salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată, stabilit potrivit legii.

Contribuția lunară de întreținere se stabilește față de reperul costului mediu lunar de întreținere, acesta fiind stabilit anual de către Consiliul Județean Olt, în condițiile art.25 din Legea nr. 17/2000, în funcție de gradul de dependență al persoanei vârstnice îngrijite.

Astfel este stabilită contribuția lunară de întreținere datorată de persoanele vârstnice care dispun de venituri proprii și sunt îngrijite în căminele pentru persoane vârstnice din subordinea DGASPC Olt și/sau de susținătorii legali ai acestora, pentru anul 2018, individualizat în funcție de gradul de dependență a persoanei vârstnice, după cum urmează:

Gradul I de dependență – 899 lei contribuție lunară de întreținere

Gradul II de dependență – 893 lei contribuție lunară de întreținere

Gradul III de dependență – 879 lei contribuție lunară de întreținere

La stabilirea venitului lunar pe membru de familie al susținătorilor legali se procedează după cum urmează:

- a) din veniturile nete lunare ale susținătorilor legali se scad eventualele obligații legale de întreținere, aflate în executare;
- b) suma rămasă se împarte la numărul membrilor de familie pe care susținătorii legali îi au efectiv în întreținere.

Categoriile de venituri luate în calcul la stabilirea venitului lunar pe membru de familie în vederea acoperirii contribuției lunare de întreținere sunt: veniturile nete provenite din salarii și din alte drepturi salariale, pensii, ajutoare și indemnizații acordate potrivit legii, venituri agricole, din vânzări și închirieri de locuințe și terenuri, din prestări de servicii, precum și orice alte venituri realizate, mai puțin cele exceptate în mod expres de lege.

Dacă persoana îngrijită în cămin și susținătorii legali ai acesteia nu au venituri, cheltuielile reprezentând contribuția lunară de întreținere se suportă din bugetul județean.

Trebuie precizat ca **Legea nr. 17/2000 privind asistenta sociala a persoanelor varstnice**, nu ingradeste posibilitatea celor indreptățiți din considerente medicale de a se adresa Comisiei de evaluare a persoanei adulte cu handicap Olt, care funcționează în sediul D.G.A.S.P.C. Olt, str. Dragănești, nr. 7, Slatina.

Persoanele vârstnice încadrate într-un grad de handicap au dreptul să beneficieze, la cerere, de prestațiile sociale conform prevederile art. 58 alin (4) lit. a) și b) din **Legea nr. 448/2006 privind protectia și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, republicata, cu modificările ulterioare, **potrivit caruia** “Adultul cu handicap beneficiază, în condițiile prezentei legi, de următoarele prestații sociale:

a) indemnizație lunară, indiferent de venituri:

1. în cuantum de 325 lei, pentru adultul cu handicap grav;
2. în cuantum de 250 lei, pentru adultul cu handicap accentuat;

b) buget personal complementar lunar, indiferent de venituri:

1. în cuantum de 125 lei, pentru adultul cu handicap grav;
2. în cuantum de 100 lei, pentru adultul cu handicap accentuat;
3. în cuantum de 50 lei, pentru adultul cu handicap mediu.”

Deasemenea, potrivit prevederile art. 54. alin (1) din **Legea nr. 448/2006 privind protectia și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap**, republicată, cu modificările și completările ulterioare, “**Persoana cu handicap are dreptul să fie îngrijită și protejată într-un centru din localitatea/județul în a cărei/cărui rază teritorială își are domiciliul sau reședința**”. În acest sens, se pot accesa serviciile sociale oferite în Centrele de Îngrijire și Asistență care funcționează în subordinea D.G.A.S.P.C. Olt.

Un număr de 235 persoane vârstnice care sunt încadrate într-un grad de handicap beneficiază de servicii adecvate în cadrul Centrelor de îngrijire și asistență (CIA Slatina din cadrul Complexului Servicii Persoane Adulte Slatina, CIA Spineni, CIA Șopârlița și CIA Băbiciu), unde primesc îngrijire specializată, și un număr de 100 persoane vârstnice beneficiază de serviciile Complexului servicii pentru persoane adulte cu dizabilități și alte persoane aflate în situații de nevoie Slatina, având în structura sa două servicii sociale în regim nerezidențial: Centrul de zi pentru persoane adulte cu dizabilități și Centrul de zi de consiliere și informare pentru alte persoane aflate în situații de nevoie, cu o capacitate de 80 de locuri.

Misiunea acestor unități este de a asigura servicii sociale specializate în interesul persoanei vârstnice prin abordarea individualizată și centrarea pe

persoană, în scopul prevenirii marginalizării sociale, însingurării și sprijinirea integrării sociale a acestora, riscuri evidente la care sunt supuse persoanele vârstnice.

La nivelul fiecărei unități, pe lângă personalul specializat de îngrijire personală și asistență medicală, sunt constituite echipe multidisciplinare (asistent social, medic, psiholog, asistent medical) coordonate de un manager de caz, cu scopul de răspunde prompt nevoilor individuale ale persoanei și de a urmări evoluția beneficiarului în timp.

În activitatea pe care o desfășoară, personalul angajat din centre are ca principal obiectiv crearea unei mediu familial și creșterea continuă a calității vieții beneficiarilor.

Atât centrele rezidențiale cât și cele nerezidențiale oferă siguranță și protecție persoanelor aflate în situație de nevoie, îndeplinesc condițiile igienico-sanitare și sunt acreditate ca furnizori de servicii sociale.

Pentru combaterea riscului de excluziune socială și creșterea calității vieții persoanelor vârstnice, în conformitate cu Strategia județeană de dezvoltare a serviciilor sociale în domeniul asistenței sociale și protecției copilului pe termen mediu (2012 – 2021) se va acorda atenție cu prioritate modernizării /îmbunătățirii serviciilor sociale existente și dezvoltării serviciilor din cadrul D.G.A.S.P.C. Olt, în timp ce pe termen lung (2017 – 2021) accentul va fi pus pe diversificarea serviciilor și dezvoltarea de servicii la nivel local.

**DIRECTOR GENERAL,
RĂDITA PIROȘCA**

**DIRECTOR GENERAL ADJ.,
SORIN MIHAIL GHEORGHE**

**ȘEF SERVICIU
MĂDĂLINA ȘTEFANIA PETRE**